ВІД РЕДАКЦІЇ

Вихід третього випуску наукового журналу "**Стиль і переклад**" присвячується **80-річному ювілею** французького літературознавця і перекладача українського походження **Еміля Крюба**, дослідника, активна позиція якого зробила великий внесок у зміцнення українсько-французьких літературних зв'язків.

Еміль Крюба (**Emile Kruba**) народився 1935 року у м. Ярославі (нині Підкарпатського воєводства, Польща), в українській родині, але від 1939 року живе у Франції і до останнього часу викладав у Національному Інституті Східних Мов та Цивілізацій (INALCO) при Паризькій Сорбонні.

Протягом усього життя Еміль Крюба захоплювався українською літературою, а його перекладацька діяльність допомогла наблизити її до франкомовного читача. Він перекладав французькою мовою твори Михайла Коцюбинського, Івана Франка, Миколи Хвильового, досліджував творчість українських письменників кінця XIX – початку XX ст. Зокрема, Е. Крюба переклав французькою мовою вірш "*Каменярі*" І. Франка, який було надруковано 1966 року з нагоди 110-ї річниці від дня народження письменника, а також повість "*Тіні забутих предків*", новели "*Поєдинок*", "*На камені*", "*Цвіт яблуні*", "*Він іде*", "*Intermezzo*", "*Що записано в книгу життя*" М. Коцюбинського, опубліковані 1971 року окремою книжкою "*Nouvelles*" видавництвом "Дніпро". Згодом, він написав дисертацію про творчість Михайла Коцюбинського "*Mychajlo Kocjubynskyj et la prose ukrainienne de son temps*", що була представлена як докторська дисертація у 1974 році в Паризькому університеті, а надрукована окремою книгою у 1982 році.

"Чоловік європейської культури, професор української мови в Національному інституті східних мов і цивілізацій Сорбонни, він у 1963–68 рр. викладав у нашій Alma mater (КНУ ім. Т. Шевченка) французьку мову й літературу та теорію й практику перекладу і водночас досліджував творчість Михайла Коцюбинського і Лесі Українки",[1] – пише про свого викладача український перекладач

[1] Ткаченко В. Велет українського письменства / В. Ткаченко // Українська літературна газета. – № 8(14). – 16.04.2010.

Всеволод Ткаченко, захоплюючись не лише його "глибинними знаннями французької історії, літератури й цивілізації, а й українознавчими науковими інтересами".

Спільно з видатним українським перекладачем Григорієм Кочуром професор Еміль Крюба підготував "*Антологію французької поезії XX століття*" для видавництва "Радянський письменник". Також, у співавторстві з ученим-філологом Аркадієм Жуковським, він написав книгу "*Національне та культурне відродження в Україні в 1917–1930 рр.*", що вийшла друком у 1989 році.

Е. Крюба, досліджуючи творчу спадщину М. Коцюбинського, намагався простежити умови та можливості, завдяки яким нові літературно-мистецькі напрями Західної Європи, зокрема, Франції, Польщі, та, навіть, скандинавських країн вплинули на українську літературу кінця XIX – початку XX ст. Е. Крюба відмічає значну перевагу західноєвропейських ідей та новацій у сприйнятті української інтелігенції відносно російського літературного руху, що було обумовлено імперською політикою Російською держави. Естетика символізму і декадансу, як і західноєвропейська ментальність, вплинули на більш прогресивну українську інтелігенцію кінця XIX – початку XX ст., вочевидь, завдячуючи зв'язкам із Польщею, точніше Галичиною.[2]

Свій виключний дослідницький інтерес до української прози даного періоду Е. Крюба спрямовує на підтвердження самобутнього таланту М. Коцюбинського, його унікальності та очевидної приналежності до тогочасних літературних тенденцій. Французький дослідник підкреслює художні особливості твору, не звертаючи уваги на його ідейно-тематичний зміст. Виключно естетична оцінка художнього тексту йшла всупереч офіційній радянській критиці, яка позиціонувала українських письменників кінця XIX – початку XX ст. революційно-демократично поміркованими, що було явним перебільшенням. Художня цінність їхніх творів, індивідуальність та новаторство відходили на далекий другий план на тлі ідейно-політичного акценту. Усві-

[2] Яцків Н. Я. Творчість Василя Стефаника у франкомовній критиці XX ст. / Н. Я. Яцків // Вісник Прикарпатського університету. – Філологія. – 2004–2005. – Вип. 9–10. – С. 247–252.

домлюючи художньо-естетичну значимість повісті М. Коцюбинського "Тіні забутих предків", Е. Крюба написав у своєму дисертаційному дослідженні: "Не вагаючись можна стверджувати, що, відійшовши від політичних і соціальних умовностей, автор нарешті створив твір, притаманний саме йому, в якому він у повній мірі розкрив свій блискучий талант"[3].

І так само блискучий талант дозволив перекладачеві представити французькому читачу новелістичний доробок Михайла Коцюбинського у всій його багатогранності.

Із щирою вдячністю за глибоке розуміння перекладачем української культури і незаперечний внесок у збереження української літературної скарбниці ми присвячуємо цей випуск Емілю Крюба.

[3] Kruba E. Mychajlo Kocjubynskyj et la prose ukrainienne de son temps : thèse de doctorat. – 1982. – 780 p.